

คำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ต้องการให้การตรวจสอบกิจการของสหกรณ์มีมาตรฐานและเป็นเครื่องมือในการสร้างความโปร่งใสแก่การดำเนินกิจการของสหกรณ์ อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๖ ของระเบียบดังกล่าว จึงกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการ พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการแก่ทั้งสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของสหกรณ์ต่อไป ดังนี้

๑. กรณีตามข้อ ๗ (๒) ที่กำหนดให้ผู้ตรวจสอบกิจการต้องผ่านการอบรมการตรวจสอบกิจการจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับการรับรองหลักสูตรจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ นั้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เปิดให้หน่วยงานอื่น อาทิเช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ หรือสถาบันการศึกษา ดำเนินการจัดอบรมการตรวจสอบกิจการได้โดยใช้หลักสูตรของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ หรือจัดทำหลักสูตรของตนเอง แต่หลักสูตรนั้นต้องได้รับการรับรองจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์แล้ว

สำหรับผู้ที่เคยผ่านการอบรมการตรวจสอบกิจการของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับการรับรองหลักสูตรจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ก่อนที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ เป็นผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒)

๒. การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ตรวจสอบกิจการไว้ เพื่อต้องการให้เกิดความโปร่งใส ป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และผู้ตรวจสอบกิจการต้องเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความเป็นอิสระ เทียงธรรม และสุจริต ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะสมัครเข้าเป็นผู้ตรวจสอบกิจการจึงต้องตรวจสอบและรับรองคุณสมบัติของตนเองต่อสหกรณ์

๓. การกำหนดจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการ หากเป็นนิติบุคคลให้มีจำนวนหนึ่งนิติบุคคล นั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีประสงค์จะรับงานตรวจสอบกิจการสหกรณ์สามารถกระทำได้ในนามของนิติบุคคล โดยคำว่านิติบุคคลในที่นี้ หมายถึงนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ระบุชื่อผู้แทนนิติบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์โดยชัดเจน และบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๗ และไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามข้อ ๘

๔. การกำหนดให้ผู้ตรวจสอบกิจการต้องปฏิบัติงานตามแนวปฏิบัติการตรวจสอบกิจการที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด และให้ผู้ตรวจสอบกิจการมีหน้าที่รายงานผลการตรวจสอบกิจการเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสรุปผลการตรวจสอบ รวมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการและที่ประชุมใหญ่ นั้น เพื่อต้องการให้รูปแบบการรายงานการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สมาชิกและคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ได้รับทราบผลการตรวจสอบกิจการของผู้ตรวจสอบกิจการอย่างครบถ้วนทุกด้าน และเพื่อให้ผู้ตรวจสอบกิจการได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้ผู้ตรวจสอบกิจการปฏิบัติงานตามแนวปฏิบัติการตรวจสอบกิจการที่กำหนดไว้แล้ว ได้แก่ คู่มือการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์

คู่มือการตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตร และคู่มือการตรวจสอบกิจการสหกรณ์การเกษตรอย่างง่าย เป็นแนวทางปฏิบัติการตรวจสอบกิจการตามระเบียบนี้ไปจนกว่าจะมีการออกแนวปฏิบัติการตรวจสอบกิจการขึ้นถือใช้ใหม่

๕. การกำหนดให้ผู้ตรวจสอบกิจการมีหน้าที่ติดตามผลการแก้ไขของสหกรณ์ตามรายงานการตรวจสอบ กรณีที่มีการเสนอแนะให้สหกรณ์แก้ไขข้อสังเกตจากการตรวจสอบ และเสนอรายงานผลการแก้ไขของสหกรณ์และผลการติดตามไปยังสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์และสำนักงานสหกรณ์จังหวัด นั้น เพื่อต้องการให้ข้อสังเกตจากการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบกิจการได้รับการพิจารณาอย่างรอบด้านจากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วมิให้ขยายวงกว้างออกไป จึงให้ผู้ตรวจสอบกิจการจัดส่งรายงานผลการแก้ไขของสหกรณ์และผลการติดตามของผู้ตรวจสอบกิจการตามแบบซึ่งได้แนบมาทำยนี้

๖. การให้สหกรณ์กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบกิจการไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ กรณีผู้ตรวจสอบกิจการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ หรือประพฤติดิจริยธรรมจนเป็นเหตุให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย และให้ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์พิจารณาความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบกิจการ นั้น เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่เป็นผู้เลือกสมาชิกหรือบุคคลภายนอกเข้ามาดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์แล้วรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ ดังนั้น เมื่อผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์ จึงควรเป็นอำนาจของที่ประชุมใหญ่ที่จะเป็นผู้พิจารณาความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบกิจการ

อย่างไรก็ตาม การกำหนดความรับผิดชอบดังกล่าวอาจจะเกิดจากหลายกรณี และก่อให้เกิดผลกระทบที่แตกต่างกัน เช่น การละเว้นไม่รายงานข้อสังเกตที่ตรวจพบต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือการเปิดเผยผลการตรวจสอบกิจการต่อบุคคลอื่น เป็นต้น จึงให้เป็นดุลยพินิจของแต่ละสหกรณ์ที่จะเป็นผู้พิจารณาความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบกิจการไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์เอง

๗. การกำหนดบทเฉพาะกาลตามระเบียบนี้ เพื่อให้ผู้ตรวจสอบกิจการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้ว แต่ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ และเพื่อลดปัญหาในการสรรหาผู้ตรวจสอบกิจการในระยะแรกของการบังคับใช้ระเบียบนี้ กรณีสหกรณ์ไม่สามารถสรรหาผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) ได้ สหกรณ์สามารถเลือกผู้ตรวจสอบกิจการคนเดิมเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจสอบกิจการต่อไปได้อีกหนึ่งปีบัญชี แต่หากสหกรณ์ประสงค์จะเลือกผู้ตรวจสอบกิจการคนใหม่ สหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามระเบียบนี้ โดยต้องเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๗ และไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามตามข้อ ๘ เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จึงยกตัวอย่างเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

สหกรณ์ AAA จำกัด ปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ มีนายรักดีเป็นผู้ตรวจสอบกิจการแต่ยังไม่ได้ผ่านการอบรมการตรวจสอบกิจการตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด จึงขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) ด้วยผลของบทเฉพาะกาล นายรักดีสามารถปฏิบัติงานอยู่จนครบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ หากต่อมาที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งนายรักดี เป็นผู้ตรวจสอบกิจการในปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถือว่า นายรักดีเป็นผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) ทั้งนี้ นายรักดี จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๘ เนื่องจากบทเฉพาะกาลกำหนดให้เฉพาะผู้ตรวจสอบกิจการคนเดิมที่ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ เท่านั้น ที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ มิได้หมายรวมถึงผู้ตรวจสอบกิจการคนเดิมที่มีลักษณะต้องห้ามตาม ข้อ ๘ ด้วย ดังนั้น ในการเสนอชื่อผู้ตรวจสอบกิจการคนเดิมให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้ง สหกรณ์ต้องพิจารณาด้วยว่า ผู้ตรวจสอบกิจการคนเดิมนั้น ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๘

กรณีข้อบังคับ...

กรณีข้อบังคับสหกรณ์ AAA จำกัด กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ตรวจสอบกิจการไว้ ๓ ปี ด้วยผลของบทเฉพาะกาลถือว่า นายรักดีเป็นผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) เฉพาะปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เท่านั้น หากนายรักดีประสงค์จะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบกิจการจนครบตามวาระ ต้องผ่านการอบรมการตรวจสอบกิจการตามระเบียบนี้ มิฉะนั้นจะถือว่า นายรักดีปฏิบัติหน้าที่โดยขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒)

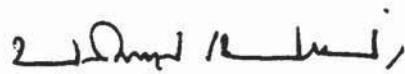
อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขณะนี้ในช่วงแรกของการบังคับใช้ระเบียบนี้ และเป็นช่วงรอยต่อของการปฏิบัติตามคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่องการตรวจสอบกิจการ พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งไม่ได้กำหนดให้ผู้ตรวจสอบกิจการต้องเป็นผู้ผ่านการอบรมจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงเป็นเหตุให้สหกรณ์บางแห่งดำเนินการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งไปตามคำแนะนำดังกล่าวเสร็จสิ้นก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ หรือบางสหกรณ์ยังไม่ทราบวาระระเบียบนี้มีผลใช้บังคับแล้ว ที่ประชุมใหญ่จึงมีมติเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการที่ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) เป็นผู้ตรวจสอบกิจการดังนั้น เพื่อผ่อนคลายปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงอนุโลมให้สำหรับสหกรณ์ที่ดำเนินการคัดเลือกผู้ตรวจสอบกิจการเสร็จสิ้นแล้ว แต่ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกนั้นขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) หรือในกรณีที่สหกรณ์มีมติที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการที่ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) เป็นผู้ตรวจสอบกิจการไปแล้ว ตั้งแต่ก่อนระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ จนถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ให้ถือว่าผู้ที่ได้รับการคัดเลือกหรือเลือกตั้งไปแล้วนั้น เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒) ไปจนถึงวันที่ได้ผ่านการอบรมจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับการรับรองหลักสูตรจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ในการนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะดำเนินการจัดให้มีการอบรมเพื่อให้บุคคลผู้ที่ได้รับการคัดเลือกหรือเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ตามที่กล่าวมาข้างต้นได้เข้ารับการอบรม เพื่อเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ ๗ ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ หากบุคคลที่กล่าวมานั้นไม่เข้ารับการอบรมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ให้ถือว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๗ (๒)

๘. ให้ยกเลิกคำแนะนำและแนวปฏิบัติอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับคำแนะนำนี้

ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นางบริสุทธิ์ เปรมประพันธ์)

อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

พนักงานเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติการแทน

นายทะเบียนสหกรณ์

ตัวอย่างหนังสือจากผู้ตรวจสอบกิจการถึงหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์/สหกรณ์จังหวัด

เลขที่หนังสือ.....

สถานที่ออกหนังสือ

วันที่.....

เรื่อง ส่งสำเนารายงานผลการติดตามการแก้ไขข้อสังเกตของสหกรณ์.....

เรียน หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์...../สหกรณ์จังหวัด.....

ตามที่ข้าพเจ้า.....ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์.....

ได้รายงานผลการตรวจสอบกิจการประจำเดือน..... และได้แจ้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะให้
สหกรณ์ดำเนินการแก้ไขไปแล้วนั้น

บัดนี้ สหกรณ์ได้ดำเนินการแก้ไขข้อสังเกตตามข้อเสนอแนะที่ได้ให้ไว้แล้ว รายละเอียด
ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลงชื่อ)

ผู้ตรวจสอบกิจการ

(กรณีสหกรณ์ไม่ดำเนินการแก้ไขให้ใช้ข้อความนี้แทน)

ปรากฏว่า สหกรณ์มิได้ดำเนินการแก้ไขข้อสังเกตตามข้อเสนอแนะที่ให้ไว้ และเห็นว่า
การไม่แก้ไขข้อสังเกตตามที่ตรวจพบอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ได้ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่
ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ)

ผู้ตรวจสอบกิจการ

หมายเหตุ

ผู้ตรวจสอบกิจการอาจปรับเปลี่ยนข้อความได้ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ของแต่ละสหกรณ์

))

แบบการติดตามผลการดำเนินการแก้ไข ตามรายงานผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบกิจการ

ข้อสังเกตที่ตรวจพบ	ผลการแก้ไข	ข้อเสนอแนะเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป